

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

26.11.2019 nr 10-1/19/006sn

Algus kell 10.00, lõpp kell 13.45

Juhatas Urmas Kaarlep

Protokollis Sandra Selge

Võtsid osa Sven Kirsipuu, Kristjan Küti, Kätlin Mandel, Mart Mägi, Allan Puur, Maive Rute, Hede Sinisaar, Marko Udras, Ott Velsberg

Puudus Toomas Kevvai

Kutsutud

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja kohusetäitja Jane Idavain

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Rahandusministeeriumi riigihalduse ja avaliku teenistuse peaspetsialist Keir Pool

PÄEVAKORD:

1 II prooviloenduse tulemused

2 Eesti 2021. aasta rahvaloendus: loendusmeetodi valikust

3 Registripõhise valikvaatluste kombinatsiooni ja registripõhise tavapärase loenduste kombinatsiooni tutvustamine, sh. Statistikaameti ettepanek loenduse meetodiks

4 Arutelu ja loendusmeetodi soovituse sõnastamine Statistikaametile

1. II prooviloenduse tulemused

Mart Mägi andis ülevaate II prooviloenduse tulemustest (**lisa 1**). Teise prooviloenduse eesmärkideks oli hinnata andmekogude ja tunnuste kvaliteeti. Lisaks hinnati registripõhise loenduse meetodikaprotsessi arengut, sh kontrolliti residentsus- ja partnerlusindeksite toimivust.

Prooviloenduse tulemusena saab tõdeda, et 31.12.2018 seisuga on rahvaarvuks 1 324 820 inimest.

Leibkondi moodustati majandusüksuse printsiibil (ühiselt majandavad inimesed), registripõhise printsiibi kohaselt on aluseks eluruumi jagamine.

Imputeerimist kasutati ainult 'ameti' näitaja puhul, kuna TÖR-i täitmine muutus kohustuslikuks alles 01.07.2019. Eelmise kuu seisuga on töötamise registris täidetud 92% ametikohtadest ja 93% töökoha aadressidest.

Võrreldavus on vastavuses loenduse definitsiooniga. Tuletatud tunnusteks on arvatud tunnused konkreetsete põhitunnuste baasil. Iga tunnusele arvutati koondhinnang, võttes arvesse nelja hindamiskriteeriumi ja eksperitarvamusi. Eksperdid alandasid hindeid nende kuupide puhul, millel oli üks tunnus teistest madalam.

Kõik eluruumide tunnused on saanud koondhindeks neli, väljaarvatud tunnus eluruumid ehitusaja järgi.

Eluaseme tunnuseid: veevarustussüsteem; pesemisvõimalus; omandisuhe; kütte tüüp, tualettruum ja eluruumid ehitusaja järgi võrreldi ESU 2019 uuringu vastu. Ülejäänud eluaseme tunnuseid võrreldi 2011. aasta rahva- ja eluruumide loenduse vastu.

Seoses paiknemisindeksi kasutamata jätmisega, ning sellega, et leibkonnad moodustatakse enne eluruumidesse paigutamist, vastavad partnerlusindeks ning LEKU vastu võrdlus kvaliteedinäitajatele.

Enamus isikutunnuseid välja arvatud rahvus ja emakeel on dokumendipõhine informatsioon.

Jätkuvad tööd registrites: kohalikud omavalitsused sisestavad EHR-i andmeid. Vea piirmäär on väiksem kui eelmisel loendusel, kõik tunnused on 2 loenduseks sisse kantud.

Rahvastikuregistris on lisaaddress lisaks registreeritud aadressile on väga oluline osa. Novembri seisuga 92% ametist ja 93% töökoha aadressidest täidetud. Võrreldes eelmise loendusega on toimunud märkimisväärne hüpe.

Arutelu

Kui majal kasutusluba ei ole, siis majal on ehitisregis tris staatus 'ehitamisel' ja puuduvad andmed eluaseme tunnuste kohta.

Kas LEKU uuring on metodoloogiliselt täpsem kui teine prooviloendus?

Nii LEKU kui II prooviloenduse tulemused vastavad EL nõuetele. Teisel prooviloendusel arvestati isiku alaliseks elukohaks tema registreeritud elukohta rahvastikuregistris. Rakendati alalise elukoha definitsiooni alternatiivvarianti Euroopa Komisjoni määruse (763/2008) kohaselt:

„alaline elukoht“ – koht, kus inimene tavaliselt veedab igapäevase puhkeaja, olenemata ajutisest eemalolekust meelelahutuse, puhkuse, sõprade ja sugulaste külastamise, töö, ravi või palverännaku eesmärgil.

Kuna loendusmoment on 31.12 seisuga, võivad ühiselamutes elavad tudengid sel ajal olla oma vanemate kodus. Kuidas saada andmed tudengite tegeliku elukohta kohta?

Elukohaks peetakse kohta, kus inimene loenduse hetkel viibib.

Väga oluliseks komponendiks leibkonnatunnuste osas on seisund perekonnas. Oleme võrrelnud registreerimata abielude andmeid vastu LEKU t. Partnerlusindeksi metodoloogilised muudatused on pannud paika, kes on üksikvanemad. Üksikvanemate määratluses pole laste vanus oluline.

Registreerimata kooselu uus metodoloogia on ilmumas riigikogu toimetistes. Partnerlusindeksit on edasi arendatud, registreerimata partnerite kooselu on alakaetud. Eelmises loenduses oli Eelmise loendusega võrreldes oli registreerimata abielude vahe 2 protsendipunkti.

Miks hindas LEKU registreerimata kooselusi üle? Me ei tea kas LEKU hindasid registreerimata kooselude hulka üle. Number võib suurem olla ka ühiskonnas aset leidnud muutustest.

Rahvastikuregistris ei ole lisa-aadressi täitmise kohustust, seda pole lihtne leida ning täidetakse ka registreerimata poolt. Eesmärgiks on see, et tekiks võimalus mitme aadressi märkimiseks. Kasutame Eleringi andmestikku eluruumides püsivalt elamise kohta.

Ettepanek elukohateate avaldusse lisada küsimus mitu aadressi inimesel on. Ettepanek luua iga-aastane teavitust, mis palub täiendada või kinnitada inimeste aadresse.

OTSUSTATI:

1.1 Võtta info teadmiseks

1.2 Ettepanek rahvastikuregistrile teha regulaarselt teavitust lisa-aadressi lisamiseks ja andmete uuendamiseks.

2. Eesti 2021. aasta rahvaloendus: loendusmeetodi valikust

Allan Puur tegi ettekande Eesti 2021. aasta rahvaloenduse loendusmeetodi kohta (**lisa 2**). Rahvaloenduse puhul otsustatakse kahe variandi vahel: viia see läbi täielikult või osaliselt registripõhise loendusega. Statistikaamet on rahvaloenduse ettevalmistamiseks ära teinud väga suure töö.

Allan Puur tõi esimese probleemina välja elukohaandmete ebatäpsuse. Kaks suurimat põhjust elukohainfo suure lahknevuse põhjuseks on registreerimiskäitumine (ei peeta registreerimist vajalikuks või peetakse tegelikku elukohta ajutiseks).

Esimesel prooviloendusel oli partnerlussuhte aluseks partnerlusindeks. Nüüd oleme lahti eraldanud partnerluse ja paiknemise indeksid.

Allan Puur pakkus välja lahenduse, et loendusel kasutatakse indeksisüsteemi – rahvastikuregistris andmete võtmise asemel kasutatakse rohkem märke (ühised lapsed, kinnisvara, auto ühine tuludeklaratsioon jms).

Loendust käsitletakse kui põhivundamenti ning teisi küsitlusuuringute andmeid võrreldakse selle vastu.

Mis probleeme toob kaasa loenduse ebatäpsed andmed? Üksikvanemate toetuste maksmise planeerimiseks oli kõige adekvaatsemaks allikaks eelmine rahvaloendus. Rahvaloenduse andmetest saadi laste vanused, suurusjärgud ja seda piirkonna tasemel.

Ühiskond vajab sellist infot igal aastal mitte iga 10 aasta järel.

Prooviloenduse raport on väga detailselt kirjutatud. Esimesel prooviloendusel rakendati samu kvaliteedikriteeriume, eelmisel prooviloendusel vastas andmekvaliteet rahuldavale tulemusele. Kvaliteedinäitajad on defineeritud sel viisil, et nende näitajate kvaliteet on madal.

Statistikaamet on loenduse kvaliteedikriteeriumid kooskõlastanud Eurostati ja ÜRO-ga. Tehakse isikupõhiste kirjade võrdlusi isikukirjete vastu. Kasutame põhimeetodit, mis Euroopa Liidus on kasutusel alamkuupide ja üldkuubi hinnangutele on vastavuses.

Teise probleemina tõi Allan Puur välja mitme olulise loendustunnuse (nagu eesti keele oskus, võõrkeelte oskus, tegevuspiirangud) puudumise registrites.

Registrites puuduvad tunnused asendatakse valimiuuringutest saadud tunnustega. 95% usaldusvahemik ulatub üle 20 protsendipunkti.

Ettepanek viia rahvaloenduse läbi osaliselt registripõhisena, kogudes väikese arvu oluliste tunnuste kohta isikutelt.

OTSUSTATI

2.1 Võtta info teadmiseks

3. Registripõhise valikvaatluste kombinatsiooni ja registripõhise tavapärase loenduste kombinatsiooni tutvustamine, sh Statistikaameti ettepanek loenduse meetodiks

Mart Mägi tutvustas registripõhise valikvaatluste kombinatsiooni ja registripõhise tavapärase loenduse kombinatsiooni (**lisa 3**). Nõuded maailmas on kõikjal samad: erapooletus; läbipaistvus; usaldusväarsus; objektiivsus; teaduslik sõltumatus; tasuvus; andmete konfidentsiaalsus.

Eurostati poolt on antud loenduse läbiviimiseks aega 1 kuu. Alates 2024. aastast hakatakse loendust korraldama igal aastal.

Vabariigi valitsuse loenduskomisjon kinnitati loendustunnused EL-s kohustuslikud isiku- ja leibkonnatunnused, Eesti tarbija vajadused ning andmed, mida pole registrites olemas.

Erinevus I prooviloendusega on see, et esmalt moodustatakse leibkonnad ning seejärel paigutatakse nad eluruumidesse. Eesti tarbija vajadustest tulenevad tunnused on registrites saadaval.

Ehitusaasta oli ka eelmisel aastal väga nõrk. Uued ehitused on kajastatud, ehitusaastat mitte teades on info arhiivis. Eluruumi seisundi andmeid kasutatakse planeerimisel küll, ehitusaasta andmeid ei kasutata.

Statistikaameti ettepanek 2021. aasta loendusmeetodiks on kombineeritud loendus, kasutades registre ja uuringute andmeid.

OTSUSTATI

3.1 Võtta info teadmiseks

4. Arutelu ja loendusmeetodi soovitus sõnastamine Statistikaametile

Statistikanõukogu arutas kas teha ettepanek kasutada loendusmeetodina registripõhist loendust kombineeritud uuringuga või tavalooendusega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 763/2008 artiklist 4 tuleneb rahvaloenduse läbiviimiseks kaks varianti: registripõhine loendus valikvaatlustega või registripõhine loendus tavapärase loenduse kombinatsiooniga.

Toimus hääletus. 8 liiget hääletasid registripõhise ja valikvaatluste kombinatsiooni poolt ning 2 registripõhise ja tavapärase loenduse kombinatsiooni poolt.

Ettepanek lisada valikmeetodi tunnustesse leibkonnaliikmete omavahelised seosed.

OTSUSTATI

4.1 Statistikanõukogu teeb Statistikaametile ettepaneku viia rahvaloendus läbi registripõhiselt kombineeritud valikvaatlustega.

LISAD:

1. Kvaliteediraport REGREL II prooviloenduse tulemused esitlus
2. Puuri esitlus
3. Loendusmeetodi soovitus esitlus

(allkirjastatud digitaalselt)

.....
Urmas Kaarlep

.....
Sandra Selge